

KHÁI QUÁT VỀ TÌNH HÌNH CHÁY, NỔ TRONG NĂM 2005 VÀ CÔNG TÁC TUYÊN TRUYỀN - XÂY DỰNG PHONG TRÀO QUẦN CHÚNG PCCC TRONG TÌNH HÌNH MỚI

Cục Cảnh sát PCCC - Bộ Công An

PHẦN THỨ NHẤT

KHÁI QUÁT VỀ TÌNH HÌNH CHÁY, NỔ TRONG NĂM 2005

Trong những năm gần đây, thực hiện Luật PCCC, nhiều cơ quan, doanh nghiệp đã có những chuyển biến tích cực trong việc tuyên truyền giáo dục ý thức và bồi dưỡng kiến thức cho người lao động; đầu tư, đổi mới công nghệ, ứng dụng các quy trình sản xuất tiên tiến, an toàn nhằm giảm thiểu nguy cơ cháy, nổ và tai nạn lao động. Tuy nhiên, trước sự phát triển nhanh chóng của nền kinh tế nhiều thành phần, tình hình cháy, nổ vẫn diễn ra phức tạp, mức độ thiệt hại ngày càng nghiêm trọng hơn.

Năm 2005, cả nước xảy ra 2.554 vụ cháy; trong đó có 1.621 vụ cháy tại các cơ sở sản xuất, kinh doanh dịch vụ, nhà máy, kho tàng, công sở v.v.. và 933 vụ cháy rừng. Thiệt hại: chết 65 người, bị thương 192 người; về tài sản, ước tính trị giá 229,209 tỷ đồng và 5.829,5 héc ta rừng (trong đó 4268 ha rừng trồng, 797,21 ha rừng tự nhiên và 763,884 ha thảm cỏ, thực bì). Nếu tính cả những thiệt hại gián tiếp do ngừng trệ hoạt động, ảnh hưởng môi trường và những chi phí giải quyết hậu quả cháy, nổ thì con số thiệt hại còn lớn hơn nhiều.

** Một số nhận xét*

- Trong khi nền kinh tế tăng trưởng nhanh chóng, GDP đạt trên 7%; sản lượng điện, than, xăng dầu, khí đốt đều đạt ở mức cao; các yếu tố thời tiết, khí hậu khắc nghiệt diễn ra bất thường, có ảnh hưởng rất lớn đến tình hình cháy, nổ trong năm. Song với sự nỗ lực, cố gắng của các cấp, các ngành và các địa phương trong hoạt động PCCC nên trong những năm qua số vụ cháy vẫn được kiểm chế. Đặc biệt, năm 2005 cả số vụ và thiệt hại về vật chất đều giảm. Số vụ giảm 14,4%. Thiệt hại giảm 21,14% so với năm 2004.

- Phần lớn các vụ cháy đều do con người sơ suất, bất cẩn trong sinh hoạt và trong lao động sản xuất gây ra. Số vụ cháy do người lao động vi phạm các quy định về PCCC tăng đáng kể (tăng 78,8%).

- Số vụ cháy trong các cơ sở thuộc thành phần kinh tế tư nhân vẫn chiếm tỷ lệ cao. Qua theo dõi trong những năm gần đây cho thấy nhiều cơ sở sản xuất tư nhân chưa chú trọng đến các yếu tố đảm bảo an toàn PCCC, nhất là các cơ sở có nhà xưởng tạm bợ, thuê mượn mặt bằng sản xuất, sử dụng lao động chưa qua đào tạo, huấn luyện về công tác BHLĐ và PCCC.

- Tại các thành phố lớn, tập trung nhiều cơ sở sản xuất công nghiệp, kinh doanh dịch vụ như Hà Nội, Hải Phòng, Tp Hồ Chí Minh, Đà Nẵng, Cần Thơ số vụ cháy và thiệt hại do cháy gây ra vẫn luôn chiếm tỷ lệ cao.

- Số vụ cháy lớn chỉ chiếm một tỷ lệ rất nhỏ, 16/ 1621 vụ, chiếm 0,98%. Song thiệt hại do cháy lớn chiếm tới trên 46% tổng thiệt hại về tài sản (không tính các vụ cháy rừng). Các vụ cháy lớn xảy ra chủ yếu tại các cơ sở sản xuất, trong đó có một số vụ cháy trong các khu công nghiệp, khu chế xuất.

- Qua phân tích các vụ cháy lớn gây thiệt hại nghiêm trọng cho thấy vai trò của lực lượng PCCC cơ sở và phương tiện chữa cháy tại chỗ ở những nơi này còn nhiều bất cập. Nhiều cơ sở đã không tự tổ chức kiểm tra, kiểm soát, không phát hiện được cháy xảy ra. Có trường hợp phát hiện được cháy nhưng không có nước, không có phương tiện hoặc không đủ người để chữa cháy. Có cơ sở được trang bị phương tiện chữa cháy khá hiện đại nhưng không tổ chức huấn luyện và thực tập các phương án chữa cháy nên khi xảy ra cháy, người lao động không biết cách sử dụng, thậm chí sử dụng không đúng kỹ thuật làm hư hỏng phương tiện mà không dập được lửa v.v..

PHẦN THỨ HAI

CÔNG TÁC TUYÊN TRUYỀN VÀ XÂY DỰNG PHÒNG TRÀO QUẦN CHÚNG PCCC TRONG TÌNH HÌNH MỚI

Như trên đã phân tích, có nhiều yếu tố tác động đến tình hình cháy, nổ trong các cơ quan, doanh nghiệp, trong đó có yếu tố con người - tức là yếu tố chủ quan gây cháy. Do thiếu những thông tin cần thiết về pháp luật và kiến thức PCCC; do lơ là, mất cảnh giác; do tác phong làm bữa làm ầu, phi công nghiệp dẫn đến việc gây ra cháy, nổ. Đã có nhiều trường hợp cháy gây thiệt hại nghiêm trọng về người và tài sản như vụ cháy mỏ than ở Quảng Ninh làm chết 39 người; vụ cháy tại Công ty Gia dụng xuất khẩu Long Tre (100% vốn của Đài Loan) trong khu công nghiệp Trảng Bàng, Tây Ninh làm chết 11 người, bị thương 32 người; vụ cháy tại xí nghiệp Tân Hợp (sản xuất đồ chơi trẻ em) thuộc khu công nghiệp Lê Minh Xuân, TP Hồ Chí Minh. Thiệt hại ước tính 20 tỷ đồng. Nguyên nhân do công nhân bất cẩn trong lúc pha trộn hóa chất. Vậy làm gì để góp phần hạn chế đến mức thấp nhất số vụ cháy và thiệt hại do cháy gây ra?

Trong thời gian qua, với chức năng, nhiệm vụ của mình, lực lượng cảnh sát PCCC đã thực hiện nhiều biện pháp tuyên truyền, phổ biến pháp luật và kiến thức PCCC cho quần chúng nhân dân nói chung, cho người lao động nói riêng; hướng dẫn việc xây dựng phong trào quần chúng PCCC; tổ chức lực lượng PCCC cơ sở. Hiện nay, cả nước đã xây dựng được 31.205 đội PCCC cơ sở với 410.000. đội viên tham gia, đạt tỷ lệ khoảng 70 đến 80% số cơ sở thuộc diện quản lý về PCCC phải thành lập đội PCCC theo quy định. Hàng năm có hàng vạn người được huấn luyện về cách thức phòng cháy, chữa cháy. Tuy nhiên, kết quả vẫn chưa được như mong muốn.

Hiện nay, nền kinh tế nước nhà đang trên đà phát triển nhanh chóng, GDP đạt trên ...%; sản lượng điện, than, xăng dầu, khí đốt đều đạt ở mức cao; các yếu tố thời tiết, khí hậu khắc nghiệt diễn ra bất thường, liên tục có ảnh hưởng rất lớn đến tình hình cháy; nguy cơ cháy và cháy lớn vẫn luôn tiềm ẩn, trong đó có những yếu tố chủ quan, những bất cập trong quản lý và tổ chức thực hiện công tác PCCC ở cơ sở chưa được khắc phục. Do đó cần phải làm chuyển biến về nhận thức của người lao động và người sử dụng lao động thông qua các kênh thông tin, tuyên truyền. Chúng tôi cho rằng, hơn lúc nào hết cần có sự phối hợp chặt chẽ của các cơ quan, tổ chức, các đoàn thể quần chúng đẩy mạnh hơn nữa việc tuyên truyền, giáo dục, phổ biến pháp luật và kiến thức ATLĐ - PCCN cho người lao động, tạo ra phong trào rộng khắp, hiệu quả, thiết thực thì mới có thể chủ động góp phần kiểm chế sự gia tăng về số vụ và thiệt hại do cháy, nổ và tai nạn lao động.

Mục đích yêu cầu của công tác tuyên truyền vận động quần chúng PCCC đã rõ. Nhưng vấn đề đặt ra là làm như thế nào cho có hiệu quả, phù hợp với tình hình sản xuất, kinh doanh phong phú, đa dạng và không kém phần phức tạp hiện nay. Để đi tìm giải pháp cho vấn đề này, trước hết chúng tôi rất coi trọng bồi dưỡng, nâng cao trình độ và năng lực công tác của đội ngũ cán bộ kiểm tra an toàn PCCC tại Công an các tỉnh, thành phố. Đối với những địa phương như Hà Nội, thành phố Hồ Chí Minh, Hải Phòng, Thái Nguyên, Đà Nẵng ... chúng tôi chỉ đạo thành lập tổ, đội Tuyên truyền và xây dựng phong trào quần chúng PCCC. Đội này có chức năng làm tham mưu đề xuất các hình thức, biện pháp thông tin tuyên truyền và huấn luyện nghiệp vụ PCCC đồng thời làm cộng tác viên của các cơ quan thông tin đại chúng. Nhờ có đội ngũ chuyên trách khá mạnh bám sát địa bàn, xây dựng được mối quan hệ chặt chẽ và biết khai thác triệt để thế mạnh của các đơn vị, ngành chức năng như Mặt trận, phụ nữ, công đoàn, giáo dục đào tạo, VH TT, các báo, đài phát thanh và VTTH của địa phương và trung ương để làm công tác tuyên truyền và vận động quần chúng PCCC. Hàng năm mỗi cán bộ địa bàn phải đề ra được những chỉ tiêu cụ thể như xây dựng và phát triển mạng lưới tuyên truyền viên PCCC ở cơ sở; tổ chức tuyên truyền miệng; huấn luyện nghiệp vụ PCCC; phối hợp với các báo, đài phát thanh, VTTH đăng, phát được bao nhiêu tin, bài, phóng sự về PCCC ...

Cùng với những nội dung như trên, các phòng cảnh sát PCCC cũng phải đăng ký chỉ tiêu với Cục. Cuối năm tổng kết, bình xét thi đua đều dựa trên kết quả đó. Trong năm nay có nhiều địa phương đã vượt chỉ tiêu và có nhiều cách làm hay, sáng kiến tốt. Một số địa phương như Phú Thọ, Thái Nguyên, Nam Định, Tây Ninh ... đã phối hợp với Liên đoàn lao động tỉnh tổ chức thi tìm hiểu Luật PCCC trong công nhân viên chức; một số nơi khác duy trì đều đặn chuyên mục PCCC trên trang truyền hình địa phương. Hàng năm, nhân ngày toàn dân PCCC-4/10 các báo địa phương đều có chuyên trang về PCCC. Tất cả những kết quả đó, ngoài sự lãnh đạo, chỉ đạo ra cần phải có một lực lượng tham mưu chuyên trách giỏi về nghiệp vụ và tâm huyết với công việc.

Ở trung ương, là cơ quan chỉ đạo, hướng dẫn nghiệp vụ, chúng tôi rất chú trọng công tác tổng kết, rút kinh nghiệm, phát hiện điển hình và nhân điển hình; nghiên cứu các chủ trương chính sách mới của Đảng của Nhà nước để vận dụng vào công việc của mình; nghiên cứu tình hình thực tế ở các cơ sở sản xuất, ở từng loại hình hoạt động trong đời sống xã hội để chỉ đạo thực hiện cho sát thực tế. Ví dụ, trong nhiều năm nay, việc chỉ đạo thực hiện quy chế dân chủ trong hoạt động PCCC đã đạt được những kết quả đáng kể. Có nhiều vấn đề ách tắc nhiều năm không giải quyết được ở các chợ, trung tâm thương mại, khu dân cư ... như kinh phí mua sắm phương tiện chữa cháy, vấn đề lấn chiếm lối đi, thấp hương, đốt vàng mã trong chợ... Nhưng đến khi triển khai vấn đề “dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra” trong hoạt động PCCC thì mọi người ý thức được trách nhiệm của mình, tự giác thực hiện hoặc động viên nhau thực hiện nên nhiều khó khăn được tháo gỡ nhanh chóng.

Chúng tôi cũng đã tham mưu cho lãnh đạo Tổng cục Cảnh sát, lãnh đạo Bộ Công an chỉ đạo đưa nội dung công tác PCCC vào cùng nội dung phong trào bảo vệ an ninh tổ quốc để đánh giá, xem xét chung. Các chương trình phối hợp với UBTV Mặt trận tổ quốc Việt Nam, với Trung ương Hội liên hiệp phụ nữ VN, với Bộ Giáo dục và đào tạo ... để đưa nội dung PCCC vào hoạt động của các hội, vào trong các nhà trường bước đầu đã có kết quả. Ở nhiều nơi như Hải Phòng, Thái Nguyên, Phú Thọ, Nghệ An ... vẫn duy trì việc giảng dạy ngoại khoá môn PCCC và hoạt động của “Câu lạc bộ PCCC trẻ tuổi”.

Tuy không làm được thường xuyên nhưng vào các dịp kỷ niệm như ngày thành lập ngành Công an, ngày Bác Hồ ký lệnh ban hành Pháp lệnh PCCC, ngày toàn dân PCCC hàng năm chúng tôi đã phối hợp với ngành Văn hoá thông tin, Liên hiệp các Hội Văn học nghệ thuật tổ chức các cuộc hội diễn văn nghệ, liên hoan thông tin cổ động, liên hoan băng hình, thi tranh, ảnh về đề tài PCCC. Trên các chương trình mới, trang, mục trọng điểm của Đài truyền hình Việt Nam, Đài tiếng nói VN, trên báo Nhân Dân như Đối thoại trực tiếp, sự kiện bình luận, trò chơi ... chúng tôi đều nhanh chóng tiếp cận ngay từ khi mới ra đời cho nên đã tranh thủ tuyên truyền về PCCC trên các diễn đàn có nhiều công chúng quan tâm.

Đánh giá chung về hoạt động tuyên truyền và xây dựng phong trào quần chúng PCCC trong thời gian qua đã đạt được một số kết quả. Song cũng từ hoạt động thực tế chúng tôi thấy rằng cần tiếp tục nghiên cứu, cải tiến phương pháp, hình thức thể hiện, lựa chọn đối tượng tuyên truyền, xác định trọng tâm, trọng điểm tuyên truyền, vận động sao cho hiệu quả hơn nữa. Chúng tôi cho rằng các mặt công tác AT VS lao động và PCCC có mối quan hệ gắn bó, mật thiết với nhau. Chúng ta có những sự đồng thuận trong hoạt động phong trào ATVSLĐ và PCCC từ nhiều năm nay. Do đó, bên cạnh việc thực hiện chức năng nhiệm vụ của mình, các bên cần đầu tư nghiên cứu để tìm ra những hướng đi chung cho công tác này nhằm tăng thêm sức mạnh và hiệu quả.

Về lĩnh vực PCCC chúng tôi đang tập trung đẩy mạnh công tác tuyên truyền phổ biến Luật PCCC, Nghị định 135, Thông tư 04 và Nghị định số 123 về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực PCCC; tăng cường công tác huấn luyện, bồi dưỡng kiến thức PCCC cho các đối tượng là người quản lý lao động, những người thường xuyên, trực tiếp lao động, sản xuất ở môi trường có nguy hiểm cháy, nổ cao. Cải tiến hình thức, biện pháp tuyên truyền cho phù hợp. Về xây dựng phong trào quần chúng PCCC, tiếp tục củng cố và nâng cao chất lượng hoạt động của lực lượng PCCC cơ sở; hướng dẫn trang bị phương tiện chữa cháy đảm bảo về số lượng, chất lượng và xây dựng đầy đủ phương án chữa cháy nhất là các cơ sở trọng điểm. Tiếp tục khuyến khích việc xây dựng và nhân điển hình tiên tiến về PCCC, chuẩn bị tốt cho việc sơ kết 5 năm thi hành Luật PCCC và hướng tới Hội nghị điển hình tiên tiến phong trào quần chúng PCCC toàn quốc năm 2006./.